

ERDÉLYI GAZDA

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

A LAP AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI
EGYLET TULAJDONA.
TELEFON: 158 SZÁM.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET ÉS AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ EGY-
LET HIVATALOS KOZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
KOLOSZVÁR, ATTILA-UTCZA 10 SZÁM
TELEFON: 158 SZÁM.

Az E. G. E. alapító tagdíja 2000 lel, randes
tagdíja évi 200 lel, kisgazdák, gazdatisztek és
gazd. alk. részére 150 lel. A tagok az Erdélyi
Gazdát 100 lel pótdíj ellenében kapják. 20

A lapfelügyelő bizottság felügyelete mellett felelős szerkesztő és kiadó;

TÖRÖK BÁLINT
AZ E. G. E. TITKÁRA

Előfizetési díj nem tagok részére:
Egy évre 350 lel Negyed évre 100 lel
Fél évre 180 lel Egyes szám 7 lel

Szemle.

Az Igéret felé... — A választások előestéjén.
— Az export megindulásának küszöbén. —
A CFR. és a cukorgyárak. — A mezőgazda-
sági kamarák szenátor-választása.

A remények valóra válásának boldog ün-
nepe közeledik... A természet fejlődésében
már annyira előhaladt, hogy a gazda látja, mit
ígér a föld. Végzet munkánk után fel-felesillanó
örömmel nézünk a jövő elé.

A pünköszt várakozásteli hangulatában erő-
södjön lelkünk, hogy kötelességünk tudatában
gazdasági előrehaladásunkat a közélet terén is
jó egyetértés jegyében hiven teljesíthessük és
bizvást haladhassunk az Igéret felé... Hasz-
náljuk fel a szent ünnepeket a gazdaköri élet
megteremtésére és fejlesztésére.

Legyen pünköszt reményeink teljesülésének
boldog ünnepe...

Döntő küzdelmek előestéjén állunk. F. hó
25-én, vagyis ünnep harmadnapján fognak le-
folyni a képviselőválasztások, amelyeken a ma-
gyar gazdaközönségnek is zárt sorokban kell
részt vennie a Magyar Párt, illetve a kormány
mellett. A Magyar Párt által kötött paktummal
szemben teljes bizalommal viseltethetünk, hogy
az a gazdaközönség érdekeire nézve és az adott
viszonyok és lehetőségek között a legjobb.
Erre garancia nekünk dr. gróf Bethlen György-
nek, egyesületünk alelnökének személye, aki,
mint a Magyar Párt elnöke hivatta volt a pak-
tum megkötésére. A két milliót kitevő magyar
kisebbség választójoggal bír minden polgá-
rának, gazdának és földművesnek ott lesz a
helye kedden az urnák előtt, hol minden kö-
rülmények között a Magyar Párt, illetve a kor-
mány listáját kell, hogy szavazatukkal támo-
gassák. Dr. gróf Bethlen György megadta a
Magyar Párt programját, megindokolta a pak-
tum létrehozatalát Székelyudvarhelyen tartott és
a napilapok által részletesen közölt beszéde-
ben, úgy, hogy azt ma már mindnyájan ismer-
jük. Ezek után csak egy kötelességünk lehet
és van, követni őt és támogatni szavazatainkkal.

A lei árfolyamának javítása érdekében a
minisztertanács a kivitel elősegítését határozta
el. Már intézkedett is, hogy május 15-ikétől
kezdve a gabona-, hűvelyes- és élőállatszálit-
mányok után a 30%-os kiviteli fuvaröbbséget
töröljék. Az exportörök és malmosok azon ki-
vándsága ellen, hogy csak a liszt és a ten-
geri vámját szállítsák le, míg a többi gabo-

naneműiek illetve változatlan maradjanak, teljes
erőnkől tiltakoznunk kell, mert az örlemények
exportálásának juttatott kedvezés korlátozni fogja
a gabona külföldi forgalmát. Ilyen értelemben
jelentek meg közlemények merkantil irányu la-
pokban is, melyek céltudatos agrárpolitika szol-
gálatában egy életképes és gazdag földműves-
osztály megteremtését jelölik meg első feladatul.
Az exportnak egy másik akadályát igyekszik a
kormány elhárítani, mikor a külügyminiszterium
utján lépéseket tett illetékes helyen, hogy Cseh-
szlovákia tekintsen el az áruk bevitelénél a
származási bizonylatok bemutatási kötelezettsé-
gétől. Emiatt ugyanis Csehszlovákia felé meg-
szünt a kivitel. Az export technikai lebonyo-
lítására — értesülésünk szerint — a lehetőségek
megvannak. A buzaexport már eddig is meg-
élénkült, különösen Biharmegyéből. Örömmel
kell fogadjuk tehát a kivitel megindítására vo-
natkozó intézkedéseket, amennyiben azoknál
jogos érdekeink méltányoltatnak. Lapunk zárta-
kor azonban arról értesülünk, hogy a kiviteli
vámot alig 15 %-kal szállította le a kormány.
A részletes tudósítást már csak lapunk jövő
számában közölhetjük.

Megírtuk volt, hogy a CFR. az őszi cu-
korrépa szállításokhoz csak azzal a feltétellel
akar vagonot adni, hogy a gyárak javíttassák
meg a szállításhoz szükséges vagonokat saját
költségükön. Az előírásban oly szigorú a CFR.,
hogy mindjárt meg is szabja, melyik gyárnak
hány vagonot kell javíttatnia. A megállapított
vagonmennyiség pedig közel háromszor akkóra,
mint amennyivel a gyár a forgalmat lebonyo-
líthatja.

A gondolat maga is oly lehetetlen, hogy
a nyugati államok termelői, ha olvasták közle-
ményünket, a hír valódiságában bizonyára ké-
telkedtek. Pedig sajnos a hihetetlennek látszó
valóságot értük meg. Nem szabad megvárunk
az őszt, nekünk termelőknek is össze kell fog-
nunk az ilyen és ehhez hasonló gondolatok reá-
lizálhatóságának megakadályozása érdekében szük-
séges lépések megtételéhez. Bizonyára a Gyár-
iparosok Országos Szövetsége is megteszi a
szükséges lépéseket illetékes helyen, amennyi-
ben azonban azok sikertelenek maradnának, a
cukorgyárak a fogyasztókon kívül a termelőkre
is áthárítanak egy pár vagon javítási költségét
alacsonyabb répaár formájában, mi azonban
nem vagyunk hajlandók ebből egy banit sem
magunkra vállalni. Azért fizetjük azt az óriási
adót, a magas fuvardíjakat a CFR-nek, adunk
maximált húst és gabonát a fogyasztóknak, rek-

virált lakást a tisztviselőknek, hogy az állam
és CFR., valamint hasonló szervei ezekből a
pénzbeli és természetbeli hozzájárulásainkból
fedezzék szükségleteiket és a még külön indi-
rekt uton való megadóztatástól mentesüljünk.

Össze kell tehát fognunk idejében, amíg
nem késő és lehetetlenné kell tegyük ennek a
nyakatekert intézkedésnek a megvalósíthatását.

Lapunk megelőző számában megemlé-
keztünk arról a pártközi megállapodásról, mely
a IV. választókerületi mezőgazdasági kamarák
által választandó szenátor személyét illetőleg
dr. Schaser Gyula volt nagykülföldmegyei alis-
pánt kívánja jelölni. Ez alkalomból, amikor is-
mételten kérjük a kamarák szenátorválasztó
tagjait, hogy nevezettel egységesen támogathatni
sziveskedjenek, — a választás módozataira a
következőket közöljük: *Kamarai választó ta-
gok a kamarák igazgatótanácsának választó
tagjai a hivatalból delegált és a póttá-
gok kivételével.* A kamarák választó tagjai vá-
lasztókerületenként (az erdélyi kamarák Kolozsvár-
várt) összejönnek egy külön kollegiumban és
1—1 szenátort választanak. A szavazás köte-
lező, egyenlő, közvetlen és titkos. A választás
egysége érdekében szükségesnek tartjuk már
előre tájékoztatást nyújtani. E tekintetben a Ma-
gyar Párt is megkereste az érdekelt kamarai
tagokat.

Nem szabad elkeserednünk!

Írta: Vellőcsék G.

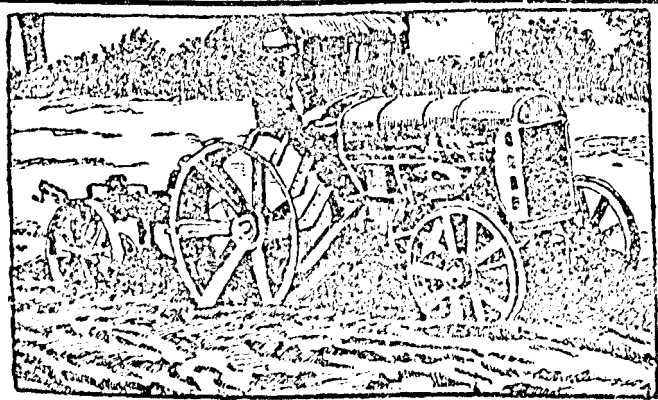
Bár okunk volna bőven! Egynehányszor
magam is az „eb ura a fakó” álláspontján vol-
tam; „eh nem érdemes itt mást, csak riskát
meg rackát tartani”. Azonban egy jobb jövőbe
vetett reménnyel kell kultúrívaveaunkhoz
ragaszkodnunk, mert végzetes volna reánk, egy
ősalapotba visszasüllyedni. Az agrárreform
kegyelméből középgazdákból nagybirtokosokká
előléptetett és latifundiumosokból sajnos közép-
birtokosokká lefokozott magyar gazdák, a mai
mostoha gazdasági viszonyok között, szerve-
zetlenül, önerőnkre utalva, csak úgy létezhetünk,
ha, míg egyrészt hozzáigazodunk a konjunktu-
rához, másrészt meg teljes szellemi és erkölcsi
tőkénk harcbevételével sokat és kiváló produk-
cálunk. Be kell bizonyítanunk, hogy kvalitásaink
révén a mai u. n. demokratikus gazdasági
dalomnak nélkülözhetetlen tényezője vagyunk.
Unott és lemondó gesztusokkal pedig nem
szabad fiatal gazdavereink kedvét szegni és
venni a vállalkozástól, a munkától, mert akit

Legújabb típusu FORDSON TRAKTOROK

3731 gazdasági gépek és autók, HOFFER és SCHRANTZ
cséplőgépek lerakata

„PERRY” cégnél. Cluj, Strada Regina Maria
No. 2. Telefon 999. szám.

Ahol a mai naptól kezdve a gyár utasítására mélyen leszállított
árakon részletfizetésre szerezheti be gépszükségletét.

egy biztosan eljövendő kedvezőbb gazdaságpolitikai kurzus felkészülten ér, az élvezendi majd munkája gyümölcsét.

Ugron Zoltán indokolt s érthető keserű kifakadásában, mintha igazolva látnám előbbi cikkemben — amely erősen megcsonkítva került elő a nyomdából s azért helyenként nem világos — kifejtett álláspontomat. Szóval, nem érdemes huszmarhát nevelni! Tehát irányt kell változtatni! Hiszem és vallom Dr. Szentkirályi Ákossal egyetértve, hogy a nagy erdélyi szarvasmarha nemhogy idejét multá, hanem kiváló tulajdonságaival aktuálisabb mint valaha! Tankönyveink és a közhittel szemben merem állítani, hogy ezen fajta igenis jó takarmányértékesítő és hogy ott, ahol annak tartása indokolt és szükséges, azt *tiszta vérben*, minden érzelmi szempont kikapcsolásával, a küllem teljesség ignorálásával, csakis a szükség — és célszerűségiől vezelve, tisztán csak az „Egyed” termelőképességére tekintettel, egyelőre igen jó vajtermelő állattá lehetne átalakítani. A tej, vaj, s az azt termelő állatok árának folytonos s különösen utóbbi időben fokozottabb emelkedése, világosan mutatja az utat, melyen haladnunk kell. A termelés a köztenyésztet dekadenciája folyton erősen hanyatlík. Természetesen nem szabad ezen termékek értékesítését „szedőkre” bízni, hanem házilag vagy szövetkezeti alapon kell azokat feldolgozni és forgalomba hozni.

Volt s ma is van alkalmam a magyar ökröt látni, tengeriszáron s kevés szénán, száraz csalamádén, vagy éjjeli legeltetés mellett az összes nehéz gazdasági munkálatokat — le fogyva, de le nem törve — végigszenvedni! Gyermekkoromból emlékszem, akkor is „szükséges rossz” számba ment az „állattenyésztés”; az a pár jelentéktelen küllemű magyar tehén, amit jó Atyám tartott s amiket elégszer visszacsirtunk, kitudó és a körülményekhez képest sok tejjel jutalmazta azt a silány takarmányozást, melyben részesült. Répa, vermelt csalamádé, abrak akkoriban még a fogalmak világába tartozott. Buzaszalma, törek s polyva ad libitum — teng. szár és kevés sásos széna már ünnepi menü volt. Ilyen koszt mellett a nyugati tehén nemhogy termelt — de csontvázza zongorodott volna. (A Torontál és Bácska számtalan magyar és szerb lakósa községeiben még ma is így tartják őket, kis és nagyobb gazdák kezén sok, igen jó fejőstehenet láttam — más fajtáról tudni sem akarnak.) Amely szervezet ily silány tápanyagokban szűkölködő takarmányozás mellett ily hihetetlen és csodálni való erőt és energiát képes kifejteni — az kérem *nem lehet* rossz takarmányértékesítő!! 1800—2000 l 5—6%-os tej végeredményben annyit vaját ad, mint 3—4000 l 3—4% tej, csak hogy ezt a vajmennyiséget a magyar tehén olcsóbban termeli a nyugatinál, az holt bizonyos. És ma ez a fontos; minél kevesebb befektetéssel minél többet s jobbat termelni! Ugy érzem, hogy ezen „összervezetben” kincset érő, hatalmas energiák rejlenek — csak fel kell tárni és kiaknázni!

Gyönyörű feladat; érdemes megoldani ifjabb magyar gazdavereink.

A tejképződést befolyásoló tényezők.

Ita: Réthy László

II.

Továbbá az állatok nemi életének is nagy befolyása van a tejhozamra. Ez a hatás különböző lehet. Míg egyes teheneknél a tejhozamot és a tejnek összetételét illetőleg semmi változás nem észlelhető, addig más teheneknél mindkettő erős változásoknak van kitéve. A tejmennyiség rendszerint súlyyod, míg a zsirtartalom vagy emelkedik vagy csökken.

Hittcher egy folytató tehenénél azt észlelte, hogy az az esti fejésnél 1,9 kg. tejet 0,47% zsírral, a következő reggeli fejésnél 10 kg. tejet 3,3% zsirtartalommal adott. Egy másik tehen-

nél a pázás idejében a tej zsirtartalma 4,47% ra emelkedett. Különösen a kasein és albumin tartalma növekszik, amiáltal a szárazanyag tartalom lesz nagyobb.

Továbbá az állatok kora is befolyást gyakorol a tejmennyiségre és annak zsirtartalmára. Hittcher megfigyelései azt bizonyítják, hogy a tejmennyiség a tehenek korának emelkedésével növekszik, ellenben a zsirtartalom és a szárazanyag csökken.

Igen tiszta képet adnak erről Hansennek a rajnavidéki ellenőrzőszövetkezetekben eszközölt megállapításai.

4 év eredményei a következők voltak:

A borjak száma	A tehenek száma					Tejmennyiség kg.					A tejhozam a 7-ik borju után = 100-al
	1904	1905	1906	1907	összesen	1904	1905	1906	1907	átlag	
1	480	185	345	548	1558	3156	3219	4529	3578	3394	74
2	418	771	895	889	2973	3417	5626	3612	3776	3637	79
3	359	551	726	696	2332	3744	4013	4098	4170	4045	88
4	293	377	481	573	1724	3920	4290	4322	4486	4301	93
5	191	245	336	350	1122	4041	4493	4543	4473	4423	96
6	104	170	210	217	701	4143	4567	4573	4570	4507	98
7	56	74	119	137	386	4130	4653	4600	4783	4607	100
8	34	36	67	65	202	4305	4477	4572	4787	4579	99
9	15	26	18	32	91	3968	4535	4731	5195	4713	102
10	8	10	13	8	39	4062	4412	4897	5394	4703	102
11	4	5	4	5	18	3740	4440	4005	4816	4292	93
12	1	2	2	2	9	4315	4107	4060	4308	4209	91
13	1	1	—	2	4	4118	4918	—	4220	4369	95
14	—	1	—	—	1	—	3719	—	—	3719	81

A zsirtartalom a következőképen alakult:

A borjak száma	1904	1905	1906	1907	átlag
1	3,31	3,37	3,37	3,35	3,35
2	3,23	3,33	3,35	3,30	3,31
3	3,20	3,28	3,32	3,29	3,28
4	3,17	3,25	3,27	3,25	3,24
5	3,13	3,25	3,28	3,28	3,25
6	3,23	3,19	3,27	3,19	3,22
7	3,17	3,22	3,25	3,25	3,23
8	3,28	3,14	3,27	3,21	3,23
9	3,24	3,22	3,22	3,19	3,21
10	3,14	3,28	3,21	3,09	3,18
11	3,31	3,16	3,33	3,11	3,21
12	3,38	3,08	3,32	3,39	3,31
13	3,23	3,41	—	3,16	3,24
14	—	3,17	—	—	3,17

Ebből láthatjuk, hogy a tejmennyisége a 7 ik borjuig — ami körülbelül a 9-ik életévnek felel meg — állandóan emelkedik és azután lassankint súlyyod.

Előfordul az is, hogy a tehén a 2 ik borjazás után kevesebb tejet ad, mint az első után és csak a 3-ik évben észlelhető ismét a tej emelkedése. Ennek a magyarázata az, hogy az állatot vagy túl korán fedeztetjük be, vagy pedig nem elég jól takarmányoztuk. Amíg a tehén még az első borjazás előtt áll kondíciója rendszerint jó. A borjazás után azonban a tejkiválasztás fokozottan indul meg és az állat felhalmozott tartalékanyagait kénytelen a tejképződésre felhasználni. Nemsokára az első leborjazás után ismét másodszor befedeztetjük a tehenet és ekkor már először a magzatot kell táplálnia, másodszor tejet kell adnia és harmadszor saját szervezetét is ki kell fejlesztenie. Az ilyen állatnál a tartalékanyagok képződését csak igen jó takarmányozással érjük el. Ha a jó takarmányozás elmarad és az a 2-ik borjazás után is szűkös marad, úgy természetes, hogy a tejmennyiség kisebb lesz, mint az első borjazás után.

Azon külső körülmények közül, melyek a tejképződést befolyásolják elsősorban a takarmányozás említenendő. Mivel a tejet a tejmirigyek választják ki, elsősorban ezek fejlettségétől fog függni a tejképződés. A tej alkotórészeit azonban a takarmány szolgáltatja és ezért ennek a tejképződésre elsőrangú fontossága van. Nagy teljesítőképességű tejmirigyek mellett, de megfelelő takarmányozás híján épen

úgy nem érünk el semmit, mint erős takarmányozással ott, ahol a mirigyek tejkiválasztó-képessége csekély. Gyenge takarmányozással azonban nemcsak a mirigyek teljesítőképességét nem használjuk ki eléggé, hanem azok teljesítőképessége ezáltal igen gyorsan visszafejlődik. Ha ez utóbbi beáll, úgy igen nehéz azt ismét helyrehozni. A tejkiválasztás erős és sokáig állandó lesz, akkor, ha a takarmányozást a borjazás után megfelelőleg emeljük. A jó nyári legelő az ilyen esetekben hatását még a következő tél folyamán is érezteti. Egészen más lesz a teljesítménye azoknak az állatoknak, amelyek a borjazás után gyenge legelőre kerülnek. A mirigyek teljesítőképessége gyorsan visszamegy és az évi hozam aránylag gyenge lesz, dacára a későbbi erős takarmányozásnak. Ezért óvakodjunk a tavaszi túl korai és az őszi túl hosszú ideig tartó legeltetéstől, továbbá a sovány, kiszáradt legelőktől. Mindezen esetekben sülyedni fog a tejhozam és az nehezen lesz ismét emelhető. Ha ezen körülmények bármelyikét el nem kerülhetjük, úgy feltétlenül szükséges lesz ezek mellett még zöldtakarmányt, vagy erőtakarmányt a nyújtása.

A tejhozam emelkedni fog akkor, ha egy jó tejelő tehenet először szűkös, azután fokozatosan nagyobb adagokkal takarmányozzuk, azonban ez az emelkedés nem fog egyenlő mértékben haladni a hozzáadott takarmány-mennyiséggel. Amíg az első, második és talán a 3-ik kg. erőtakarmány mindegyike 3 kg. tejet hoz létre, addig az esetleg hozzáadott 4-ik kg. erőtakarmány már csak 2 kg.-ot, az 5-ik 1 kg.-ot termel és végül elérkezhetünk oda, hogy az erőtakarmányt további hozzáadása már nemcsak hogy nem fizetődik ki, hanem annak hatása a tejtermelésre is megszűnik. Az állat ekkor már ezt a takarmányfelesleget nem használja fel a tejképződésre, hanem az húsban és zsírban halmozódik fel. Ez a határ az egyes állatoknál, természetesen különböző lesz és a tejmirigyek fejlettségi fokától fog függni.

Az ilyen túl erős takarmányozással nemcsak pazarolunk, hanem elősegítjük az állat

A megerőltető gazdasági munkáknál
nélkülözhetetlen

a 60 év óta bevált és mindenütt használt

KWIZDA-féle Fluid

lovak lábainak ápolására, ha azokat
betegségektől meg akarjuk óvni.

Növeli a lovak teljesítő-
képességét és kitartását.

KWIZDA-féle marhapor

KWIZDA-féle sertéspor

Eredeti csak a KWIZDA felirással.

Máskülönbben értéktelen hamisítvány.

szerveinek elzsírosodását is, amiáltal a tejmirigyek teljesítőképessége csökken. Ezért a takarmányozás ne legyen se túl gyenge, se nagyon erős és annak alkalmazkodnia kell az egyes állatok teljesítőképességéhez. Számos kísérlet azt bizonyítja, hogy a tápanyagok közül a fehérjének van a legnagyobb hatása a tejképződésre, azonban a tej összetételére befolyást nem gyakorol. A takarmányadagban lévő N-mentes anyagoknak teljes kihasználása csak a kőllő fehérje jelenlétében történik.

A N-tartalma, nem fehérjeanyagok hatása nem olyan lényeges, mint a fehérjéé. Ha az amidok tápanyagértéke nem is olyan nagy, mindamellett serkentő hatásuk a tejképződésre bebizonyosodott. Legjobban észlelhetjük ezt zöldsztakarmány, répa és melasse etetésnél. E két utóbbi fehérjében nagyon szegény, tehát itt a fokozott tejkiválasztást nem a fehérje idézheti elő. Ellenben N-tartalmú, nem fehérje anyagok a répában 1% ig, a melassban 6% ig foglaltatnak. Ezen takarmányoknál tehát valószínűleg ezek az anyagok idézik elő a tejmennyiség emelkedését.

(Folytatjuk)

Szarvasmarhatenyésztésünk és a borzderesmarha.

Irta: Szentkirályi Ákos.

Az E. G. 1926—16-ik számában megjelent cikk rendén idézett szakvélemények alapján megállapítható, hogy az u. n. hegyvidéki kirendeltségnek sikerült a máramarosi mokánymarhából, bajor és svájci borzderes fajták segítségével, egy jól sikerült keresztezési produktumot, a máramarosi borzderes marhát létrehozni.

Ugy a máramarosi *mokánymarha*, valamint a székelyföldi havasvidékeken otthon volt *bursamarha*, ugyszintén *moldvai marha*, valamint az erdélyi hegyvidékek, hol világosabb hol sötétebb színű *riskák*: színre, termetre, szarvalakra, lábállásra és temperamentumra közelebb állanak a borzderes fajtákhoz, mint a tipikus — mondjuk — mezősegi erdélyi szürkemarha. Ennek a serényen és kiadósan járó szép cimerű, nagytestű ökrök keresztek és keresik ma is Magyarországra, Csehországra és még messzebbre is, járomra és hizlalásra.

A zömöktestű, rövidlábú, kurta szarvú, edzett és kitartó mokány ökrök, bursák, moldvaiak sőt még a riska ökrök is nélkülözhetetlenek voltak a havasi erdők kitermelése dolgában. A rönk szállítást a fagyos, meredek, veszedelmes utakon téli időben semmiféle más igásmarha nem győzte. Még a mokánylovak sem versenyezhettek velük.

Ezeknek a marháknak tehenei, élősulnyukhoz mérten, nagyon jól tejeltek kivált a világos riskák. Bíró István monostorszegi riska tenyésztésében több olyan 300—350 kg. élősulnyu tehenet láttam, amelyek a fejésjegyzékek szerint 1700—2000 liter-kövér tejet adott — azonkívül amit a borju elszopott. — (Ebben a tenyésztésben született az a bika borju — 1890 —, melynek a fényképe előttem fekszik: egyéves korában sem voltak szarvai — suta maradt.) A biharhegységi belényesi, a verespataki, az albáki őszi marhavásárokon, a havasi legelőkről lekerült teheneiket a kupeczek összeszedték és leszállították az Alföldre. Még a kecskeméti fejős tehéntartók is nagyon keresték, jól fizették — annak idején. Kolozsvárt sok istállóban fejtek riskákat.

Tartós, egészséges, igénytelen állatok voltak. Annnyira igénytelenek, hogy csodájára jártak a szászienesi gazdák annak a 6 riskatehénnek, melyeket Gyimeslak községben vásároltam, hogy az 1896 évi milleniumi kiállításra Erdélynek ezt a marháját is bemutatni lehessen. *Heteiken át nem akarták a répát megenni.* (Szabó József, az E. G. E. elnöke adott nekik helyet szászienesi tejgazdaságában pár hónapig, hogy a kiállításra kivetkeződhessenek.)

Ezeket a marhákat is nagyobb testűvé, gyorsabban fejlődővé, jobban tejelővé lehetne tenni valamelyik borzderes fajtával való tervszerű, generációkon át folytatott keresztezéssel. Sem a termet, sem a szarvállás, sem a szín alapvonásai nem változnának feltűnően. Az ökrök ugyanolyan zömöktestűek, kurta szarvuak, erőslábúak, nyugodt természetűek maradnának, mint a milyenhez azoknak a vidékeknek népe hozzászokott és igára legjobbnak tart.

Ma már kevés ilyen ökröt lehet látni. Régebben (30—50 évvel ezelőt), a havasi községekből Kolozsvárra gabonáért, káposztáért a részes munkások törökbuzájáért lejött szekereket egyszínű barnásvörös ökrök, vagy daruszörű mokányökrök húzták.

* * *

A marosvölgyében, a Mezőség szélén fekvő 400 k. holdas birtokot kezeltem hosszú ideig. Az egyik tag a Maroson túl, egészen mezősegi jellegű helyen fektűt; a másik tag (160 hold) a Maroson innen, egészen sík helyen. 24 erdélyi szürke tehenet tartott a gazdaság a szükséges igásökrök nevelésére. A leborjazott teheneik az alsó tagban voltak elhelyezve, állandóan fejtek, tejuket a közel fekvő községben jól fizették. Nyáron át csalamádét és más zöldsztakarmányt kaptak; télen répát stb. Az elválasztott borjak, az elapasztott teheneik, a növendék állatok a maroson-tuli tag legelőjén éltek, fejlődtek. A jó termetű, szép szarvú erős igásökrökkel nagyon megvultunk elégedve. A felesleges tulkokat és kimustrált ökröket jól tudtuk eladni. A telepek részére tartott elsőrendű szürke bikákhoz vezették a folytatóteheneiket. Sem elvetéléssel, sem nehéz szüléssel nem volt bajunk.

Időközben a mezősegitag birtokmegosztás folytán más kézbe került. Ekkor elhatároztam a Maros parján elérülő legelő nélküli maradt, jó talaju sík tagon, a részül jutott 15 szürke tehénrel tejgazdaságot berendezni, jó fogyasztóplac lévén a közelben. Ezen a tagon már régóta termeltetett lóhere, zabosbüköny, szöszösbükönyös rozs, csalamádé, takarmányrépa, cukorrépa a gabonaféléken kívül. A tejtermelés tehát kiadós istállótakarmányozásra alapított. Eppen ezért és mivel a kevés esetleges legelőn mezősegi típusu ökröket nem lehetett volna felnevelni, elhatároztam a szürke teheneiket valamelyik kisebb borzderes fajtával keresztezni, hogy a tejelés fejlesztesse, a fejlődés gyorsítsa, a termet hustermelésre javítsa az *egyszínűség* feláldozása nélkül.

A kolozsvári gazdasági akadémiától vásároltam egy 1 és fél éves oberiuntali bikát. Jól talált a tehenekre. 14 félvér inntali borju közül 6 üszőt és 6 tulkot felneveltem; a nagy szűrűskertben elég helyük volt a mozgásra. Mind a hat üszőből határozottan inntali típusu, jó formájú, jó színű, jól fejlődött tehén vált. Jobban tejeltek anyjuknál, mert amíg az egyre másra 25 tiszta erdélyi tehén, 6 év átlagában 1750 liter tejet adott az eladási jegyzékek és az otthon felhasznált mennyiség adatai szerint (tehát a borju által elszopott átlag 350 liter nem számítva), a 6 félvér tehéntől, második borju után 2100 liter tejetet. Megállapítható volt azonban, hogy ennek a tejmennyiségnek elérésére bővebben kellett a teheneiket takarmányozni, mint régebben a tiszta erdélyieket, amikor 1750 liter volt a tejelési állag. Pontos adatokkal nem tudom demonstrálni, hogy a 350 liter több tej mennyibe került.

A tulkot betanították. Zömök testű, jó kötésű, rövid szarvú, jámbor természetű ökrök voltak. A bércek azt bizonyították, hogy lassabbak, hamarabb fáradnak, mint a régi ökrök. Egyik párt sem lehetett szántáskor a vezéreke elé fogni.

Más két pár tulkot tanítottak be és egy lófogat is beállított — Ezért az első három pár ökröt vásárra vittem 2 évi

használat után. 5 éves, jó erőben volt mind a hat állat. Nézték minden oldalról, járatták, tapogatták. „Olyan mokány ökrök” mondogatták egymásnak a kiscgazdák s tovább állottak. Nagyobb gazdaságok vásárlóinak — akik 5 éves ökröket szoktak venni — sem tetszetek. A szép szarvú, csontos — galyas — fehérszőrű ökröket vásárló nagyközönségnek nem kellett ezek a „mokány” ökrök. Valami kupec vásárolta meg, állítólag hizlalók részére. Nem kaptam éretitük azt az árt, amit ugyanolyan sulyu-korú „mezősegi ökrökért” ugyanakkor fizettek.

Minden módtól eltekintve, ezért az éppen leirt okért, mezősegi jellegű szürkemarhát tenyészítő vidékek marhaállományait borzderes marhával keresztezni — országos kár — lenne. Hamarabb kifogynánk azokból az igásökrökből, melyekért még mindig sok külföldi pénz jön az országba, mint a mennyi idő multával remélni lehet, hogy a kiscgazdák is traktorral fognak szántani-boronálni, a tejet gyűjtő autók fognak átvenni, tejből fognak pénzélni, nem pedig a felnevelt tulkokból, ökrökből. Olyan legelőknél, olyan téli tartás mellett felnevelt jó állatokból, amilyen legelőn és téli tartás mellett mivel nyugotí fajták ivadékaik sem híresek, semhasznosak nem lehetnek.

Legelő nélkül maradt nagyobb gazdaságok is hasznát vehetik a borzderessel való keresztezés dolgában szerzett tapasztalásomnak.

Az erdélyi mezőgazdaság állapota.

Időjárás: Április hó utolsó felében kevés csapadékkal változó normális hőmérsékletű időjárás uralkodott. Ezt május hó elején szinte abnormális meleg száraz időjárás váltotta fel, amely körülbelül 6.—8.-ig tartott, amikor nagymennyiségű csapadék után hirtelen lehűlés következett be, a pár napi hideg időjárást azonban fokozatosan meleg napok váltották fel.

Gazdasági munkálatok: A tavaszi vetési munkálatok Erdély területének tulnyomó részén a megfelelő időjárás következtében kellő időben befejezést nyertek, az április végi és május hó eleji szárazság csak egyes vidékeken, főleg Erdély északi részében, hátráltatta a taljművelési munkálatokat. minek következtében ott a tengeri vetés május hó első felére maradt. A sík vidéken a korai kapások első kapálása is már kezdetét vette, így a tengeri első kapáláshoz és répa sarabolásához már több helyen hozzá fogtak. A kézi munkaerő ezen munkálatoktól eltekintve főleg a tavaszi vetések gyomlálásával volt elfoglalva. Az igás erők pedig a tavaszi munkák befejezése után ugarolással és trágyahordással foglalkoznak.

A vetések állapota: Az őszi buza. A kedvező időjárás következtében a legtöbb helyen igen jól fejlődik, kivéve azokat a területeket, ahol vizállás következtében a téli nedvesség folytán szenvedett, ilyen helyeken több esetben ki kellett szántani vagy pedig nagyon ritka maradt. *Tavaszi buza, árpa és zab.* A kedvező időjárás következtében jól kelnek és fejlődnek, a május eleji hideg időjárás fejlődésüket kissé visszavetette. *A tengeri korai vetések* szépen keltek és kielégítő fejlődésben vannak, a késői vetések most vannak kelőben. *Burgonya* jól kell, helyenként első kapálás alatt. *Kerti vetemények, bab és hüvelyesek* kedvező időjárás alatt jól fejlődnek, helyenként kapálják. *Cukor- és takarmányrépa* megfelelően kelt, első kapálása nagybárra befejezve. *Mesterséges takarmányok, rét és legelő* kielégítően fejlődnek. *Szőlő* első kapálása be van fejezve, néhol permetezését is elvégezték, *gyümölcs* a május eleji fagy számbavehető károkat okozott, cseresznye, meggy és őszi barack termése gyengének mutatkozik, a többi gyümölcsfajták kielégítőek.

Állatállomány egészségi állapota kielégítő.

Egyleti élet.

A sármásvidéki cukorrépatermelők gyűlése. Május hó 16-án a négysármási cukorrépatermelők népes gyűlést tartottak, amelyen a szövetség képviselőiben Török Bálint titkár volt jelen és tartott előadást. A gyűlés kapcsán sokoldalú megbeszélést folytattak az egybegyűlt termelők. A legközelebbi sármási összejövetelen dr. Péter Béla c. gazd. ak. igazgató fog előadást tartani.

Előadás a székelykocsárdi és felvinci cukorrépatermelők részére. A Cukorrépatermelő Szövetsége f. hó 30-án, d. e. 11 órakor Székelykocsárdon, d. u. pedig Felvinc községben előadást rendez a községi és környékbeli répatermelők számára. Az előadás tartására dr. Péter Béla c. gazd. ak. igazgatót kérte fel a szövetség vezetősége. — Legközelebről Marosludason, Kutyfalván, Radnóton, Aranyosgyéresen, Mezőháton sib. községekben fognak előadást tartani még dr. Nagy Endre gazd. egy. titkár és Szilárd Károly urad. intéző.

Tagdíjnyújtás.

Az E. G. E. titkár hivatalához a következő összegek küldettek be e héten:

1923—24—25—26. évi tagdíjat fizetett: Gazdakör Mezőkeszi.

1925. évre 100 L. tagdíjat fizetett: Hangya Apáca (50 L.), Bognár és Szántó erd. keresk. r. t. gazd. oszt. Kolozsvárt.

1925. évre 100 L. E. G. pótdíjat fizetett: Bognár és Szántó erd. keresk. r. t. gazd. oszt. Kolozsvárt.

1926. évre 100 L. tagdíjat fizetett: Hangya Apáca (100 L.), özv. Lészay Ferencné Kolozsvár, dr. Schilling János Noszoly, Bognár és Szántó erd. gazd. keresk. r. t. gazd. oszt. Kolozsvár, gr. Teleki Géza Alsószuk (100 L.), Feigl Ede Detta, Gazdakör Bikfalva, Telegdi László Szigetfalu (100 L.), br. Györfi Lajos Kraszna.

1926. évre 100 L. E. G. pótdíjat fizetett: N. Nalácz Gyéza Puj, Bognár és Szántó erd. keresk. r. t. gazd. oszt. Kolozsvár, Feigl Ede Detta, Gazdakör Bikfalva, Telegdi László Szigetfalu.

Irodalmi Szemle.

A sertéstenyésztésről és a sertéshizlalásról.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet Könyvkiadó vállalatának kiadásában jelent meg a fenti címen id. dr. Szentkirályi Ákos átdolgozásában egy igen értékes hézagpótló füzet, amely Virág Eleknek a Sertéshizlalásról szóló füzet kibővítése és kiegészítése folytán lett összeállítva.

A mai nehéz gazdasági viszonyok között nagy fejtörést okoz gazdáinknak, hogy milyen állattenyésztési ággal foglalkozzanak, amely a változó vámpolitika dacára állandó és biztos jövedelmet hozzon. A sertéstenyésztésről a megfelelő értékesítési lehetőségek következtében mondhatjuk, hogy ma szinte az egyetlen állattenyésztési águnk, amelyik nem volt annyira kitéve a vámpolitikának játékának és ennélfogva még a legutóbbi időkig is állandó biztos jövedelmet hajtott. Az Erdélyi Gazdasági Egylet Könyvkiadó Vállalata ezeket a szempontokat tartotta szem előtt, amidőn id. dr. Szentkirályi Ákos könyvkiadó vállalat elnökét felkérte a sertéstenyésztés minden ágát felölelő füzet elkészítésére és amidőn az ő szakavatott tollából kikerülő munkát a gazdaközönség rendelkezésére bocsátja.

A megjelent füzet első részében a sertéstenyésztésre vonatkozó egyszerű és világos stílusban írt, célszerűen összefoglalt tanácsokat találunk; a fajták ismertetése után a tenyésztés állatok kiválasztásáról, a tenyésztési eljárásról, a növendékállatok neveléséről, a sertések takarmányozásáról és ápolásáról szóló szakaszok következnek. A füzet második része az annyira fontos sertéshizlalási eljárásra vonatkozólag tartalmaz utasításokat, ezen rész elején a hizlalásra alkalmas állatok kiválasztásáról, azok el-

helyezéséről szól a füzet, majd a különböző takarmányokkal való hizlalási eljárásról. A füzetet befejezi a hizlalás tízparancsolatja.

A fenti rövid összefoglalás kereteit tölti ki az általánosan ismert kitűnő tollu szerző dr. Szentkirályi Ákos gazdag tapasztalatokon alapuló tanácsai, amelyeket úgy nagyobb tenyésztőink, mint a kistenyésztők is sikerrel fogadhatnak meg és alkalmazhatnak tenyésztés és a hizlalás során. Megrendelhető a füzet az Erdélyi Gazdasági Egylet címén Cluj, Str. Andrei Muresan 10.

Vegyes közlemények.

Halálozás. Mély részvétellel értesülünk dr. Garda Kálmánnak, a „Hangya”-központ igazgatóságát alelnökének gyászáról, mely édesanyjának: özvegy Garda Józsefné, szül. zágoni Bodola Johannának Nagyenyeden történt elhunytával érte.

A nemzetközi pénzpiac alakulásánál az olasz lira és a lengyel zloty mutat nagy ingadozásokat. Az elmúlt napokban Zürichben a lira 18 50-ről 17 50-re, a zloty 45-ről 35 centimere esett. Ezek az árfolyamcsökkenések Olaszországban a külföldi hitel kimerítésére s Mussolini törtéti politikai iránya miatti bizalmatlanságra, Lengyelországban pedig a lefolyt forradalmi eseményekre vezethetők vissza, amelyek előmozdították a nemzetközi spekuláció munkáját. — E hét folyamán már mindkét pénz árfolyamalakulása javuló irányzatot mutat.

Az udvarhelyvármegyei cséplőgéptulajdonosok egyesülete most tartotta meg alakuló közgyűlését. A cséplőgéptulajdonosok egyesületbe tömörültek, hogy egységes eljárás révén megkönnyítsék a hatóságokkal való érintkezést, az engedélyek megszerzését, főleg hogy olcsó benzinhoz juthassanak. Az egyesülésnek egy másik fontos célja a gépeknek az egyesülés kebelében való biztosítása tűzkár ellen, ami tekintve, hogy mintegy száz géptulajdonosról van szó, szintén óriási megtakarítást jelent. Az egyesülés által elért előnyök a cséplőgéztulajdonosok érdekeit is fogják szolgálni, mert így lehetővé teszik, hogy méltányos cséplési munkabérek legyenek biztosíthatók.

Biztosítás. Közlekedik a Medardus s vele a tavaszi zivatarok és jégverések időszaka. A jég ellen védekezhetünk a biztosítással. Ez uton is felhívjuk gazdaközönségünk figyelmét, hogy biztosítsanak a „Gazdák” Általános Biztosító Rt.-nél, melynek székhelye Arad és vezérképviselőse minden nagyobb városban van. Egyesületi tagok külön kedvezményben részesülnek. Tájékoztatást biztosítási ügyekben egyesületünk titkári hivatala is készséggel nyújt.

Az első erdélyi kisállattenyésztő egyesület holtvényei alakulata folyó hó 16-ikán. Holtvényen igen sikerült kisállatkiállítást rendezett. Ez alkalomból Asbóth Béla szemléltető szakelőadást tartott.

PIAC.

Országos vásárok.

1926. május hó 31.-én Borsa, Etéd, Küküllővár, Monor, Nagykároly. Junius hó 1.-én Bél, Dés, Lekence, Monostor, Székelykeve, Temesvár. — 2.-án: Beél. Bözöd, Kápolnokmonostor, Kurtya, Nagysomkut, Zilah. 3.-án: Kisapor, Litsa, Totvárad, Zám. — 4.-én: Erdőszáda, Marosvásárhely, Szászváros, Vaskoh. 5.-én: Monora, Oláhláposbánya. — 6.-án: Világos.

Rézgálic ára a lel esése folytán emelkedőben van. Beiföldi gyárak angol fontra vonatkozatlanva átszámítják az árakat. Jelenleg

40 lei kg.-ként a rézgálic ára. — Raffia áránál igen nagy emelkedést okoztak a bizonytalan valutáris viszonyok. Ez év kezdetén bálakban való vételnél 38 lei volt a kg.-kénti napi ár, ma már 70-nél tartunk. Mai detail árak 75—80 lei közt váltakoznak.

Tojásexport a külföldi piacokon levő nagy kínálat miatt ellanyhult.

Szeszpiac a kereslet erős volt, irányzat szilárd, Kolozsvárt és Erdélyben a szesz nagybani ára 55 leire emelkedett, kicsinyben 57—58 lei. Ipari szesz ára 32 lei.

Bor. Termelők tartozkodnak az eladástól. A kínálat továbbra is tartozkodó marad a borárak javulóban vannak.

Az állatarak alakulása. A vásárookra jellemző volt: csökkenő fejhajtás, nagy kereslet, az árak emelkedő tendenciája. Minőség ellen már nincs kifogás.

Városok neve	Beállítási való ökör kg.-ja	Exportáru kg.-ja	Vágó- marha lei	Hízott sertés lei	Hízott ökör Parja lei
Zsiból	—	—	—	3—4900	30—45000
Nagyenyedi	23	25	20—21	—	—
Szászrégeni	22—23	—	18—20	—	kg.-ja 25—26
Szatmári.	—	29—30	19—20	kg.-ja 50	—

A sülelmedi vásár május 24.—25. napjára elhalasztott. A zsibói vásáron egy jó fejstehénért borjuval 13.000 leit fizettek.

Apróhirdetések.

Apróhirdetések ára: szavanként 3 lei. — Vastag betűkkel szedett szavak kétszeres áron számíttatnak, Legkisebb apróhirdetés díja 30 lei.

Déri Árpád maghereshedése

Cluj, Str. Reg. Maria 10.
Ajánlja németországi
és hollandiai garantált
fajazonos, tiszta és
csíráképes

honyhakerti-, virág- és gazda- sági magvait.

Gazdasági szaktanács-
adó dr. Pá t e r Béla tb.
gazdasági akad. igaz-
gató, akl a szakkérdé-
sekben a gazdaközönség
rendelkezésére áll. Ar-
jegyzéket ingyen és
bérmentve küldök.
Fióközllet Turda, Balogh
virágüzletben. 3901

Erdélyi Gazdák Zsebnaptára

az

1926.

évre.

Ara 20. L.

Megrendelhető az

Erdélyi Gazda
kiadóhivatalában.

Szőlő és gyümölcs kertészt, borászt keresek, Be-
tegh Miklós Campu Mihai—Aranyosgyéres. 3929

Terjesszük az Erdélyi Gazdát
a gazdák körében!

Holozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Részvtárs.

Cluj-Holozsvár, Piata Unirei (v. Mátyás király-tér) 7.
Alapítókéje: 25.000.000 Tartalékok: cca 24.200.000
Fiókjai: Désen, Dicsőszentmártonban, Gyulafehérváron és Marosvásárhelyen. — Affiliált intézetei: Nagyenyed, Torda, Székelyudvarhely, Szászrégen, Nagybánya. — Aruraktáral a vasúti állomás mellett. — Betéteket elfogad, váltókat leszámít, átutalásokat teljesít, mindentféle bankzerű üzletet előnyösen végez. Safe deposit. — Engedélyezett devizahely.